

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/91/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4407200788
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Zmeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4407200788.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Zmekovej a sudkýň JUDr. Renáty Pátrovičovej a JUDr. Denisy Šaligovej, v právnej veci žalobkyne: M. X. H. T., so sídlom T. N. C. V. X, XXX XX T., IČO: XX XXX XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Petruška & partners, s.r.o., so sídlom Kupecká 18, 949 01 Nitra, IČO: 47 254 882, proti žalovanému: W. G. M., D. C., so sídlom T. G. X, XXX XX H. H., IČO: XX XXX XXX, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária JAKUBČO, spol. s r.o., so sídlom Horné záhrady 2, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 50 570 897, o vydanie nehnuteľných vecí, o odvolaní žalobkyne a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky č. k. 6C/15/2007-974 zo dňa 20.06.2019 takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti týkajúcej sa vydania nehnuteľností **p o t v r d z u j e**.

II. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti týkajúcej sa vydania dokumentácie k nehnuteľnostiam a vo výroku II. o trovách konania **z r u š u j e** a vec v tejto časti vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť vydať a navrátiť žalobkyni vlastníctvo k nehnuteľnostiam, ktoré sú zapísané v katastri nehnuteľností Okresného úradu T. F., katastrálny odbor, na LV č. XXXX k.ú. U., a to k parcele registra „X.“ č. XXXX lesné pozemky o výmere XXXX m², k parcele registra „X.“ č. XXXX lesné pozemky o výmere XXXXX m², k parcele registra „X.“ č. XXXX lesné pozemky o výmere XXXX m², k parcele registra „X.“ č. XXXX lesné pozemky o výmere XXXX m², k parcele registra „X.“ č. XXXX lesné pozemky o výmere XXXX m², k parcele registra „X.“ č. XXXX/X lesné pozemky o výmere XXXX m², k novovytvorenej parcele registra „X.“ č. XXXX/X lesné pozemky o výmere XXXXX m² a k novovytvorenej parcele registra „X.“ č. XXXX/X lesné pozemky o výmere XXX m², ktoré sa nachádzajú v k.ú. U., pričom uvedené parcely registra „X.“ č. XXXX/X a XXXX/X boli vytvorené geometrickým plánom č. X/XXXX vyhotoveným dňa X.X.XXXX V. I. M., overeným Okresným úradom T. F., katastrálny odbor, dňa X.X.XXXX pod č. XXX/XX, spolu s nasledovnou dokumentáciou: plán starostlivosti o lesy, všeobecnú časť plánu starostlivosti o lesy, opis porastov, plán hospodárskych opatrení, plochovú tabuľku, prehľadové tabuľky, obrysovú a porastovú mapu, ťažbovú mapu, evidenčnú časť programu starostlivosti o lesy, prieskum a plán lesnej dopravnej siete, prieskum a plán zahrádzania bystrín v lesoch, plán lesno-technických meliorácií, ekonomický prieskum vrátane vyčíslenia dosahov osobitného spôsobu hospodárenia a ocenenie lesného majetku, a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku; uvedený geometrický plán je nedeliteľnou súčasťou rozsudku. Zároveň súd žalobkyni náhradu trov konania nepriznal. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 2 ods. 1,2, § 3 ods. 1, 3, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1,2 zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode

vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej aj „zákon č. 161/2005 Z. z.“ alebo „zákon o navrátení vlastníctva“ alebo „reštitučný zákon“), § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 255 ods. 1, 2 a § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01.07.2016 (ďalej len „CSP“).

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa (pôvodne označená ako M. X., H.-U. Z., U., R. XX) sa žalobou domáhala vydania nehnuteľných vecí, a to pozemkov - parciel v k.ú. U. č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX a XXXX/X, ktoré sú zapísané v pozemnoknižnej vložke č. XXX k.ú. U. a ktoré sú zároveň zapísané na LV č. XXXX k.ú. U. ako parcela registra „X.“ č. XXXX - časť, XXXX - časť, XXXX - časť, XXXX o výmere XXXX m², XXXX o výmere XXXX m², XXXX - časť, a č. XXXX/X o výmere XXXX m². Žalobkyňa žalobu odôvodnila tým, že žalobu podala podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva nehnuteľných vecí cirkvám a náboženským spoločnostiam a v prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam a uviedla, že B. M. Z. bolo výlučným vlastníkom uvedených nehnuteľností a žalobkyňa je právnym nástupcom B. Z. na území Slovenskej republiky, pričom poukázala aj na rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. 17Co/257/1996 zo dňa 10.9.1996. V žalobe žalobkyňa uviedla, že dňa XX.X.XXXX vyzvala žalovaného na navrátenie vlastníctva k vyššie uvedeným nehnuteľnostiam a aj na ich vydanie, pričom o podanej výzve upovedomila regionálny odbor žalovaného v T. F. a tiež B. F. žalovaného v C., keďže uvedené nehnuteľnosti sa nachádzajú v rámci ich územného obvodu. Žalovaný listom zo dňa XX.X.XXXX oznámil, že vzhľadom značné množstvo uplatnených výziev od rôznych cirkví a náboženských spoločností podľa zákona č. 161/2005 Z. z. pristúpi k realizácii až po dôslednom posúdení týchto podaní. Následne žalovaný oznámil všetkým riaditeľom B. F., že majetok patriaci B. Z. sa dobrovoľne nemá vydávať. Žalobkyňa uviedla, že je registrovanou cirkvou v Slovenskej republike, resp. jej útvarom, ktorý je registrovaný na Ministerstve kultúry SR s prideleným identifikačným číslom organizácie. M. cirkev má univerzálny a jednotný charakter uznaný Slovenskou republikou, uzatvorením zákonnej zmluvy so G. G., ktorá bola zverejnená v Zbierke zákonov pod č. 326/2001 Z. z. Uviedol, že podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré patria do lesného pôdneho fondu alebo sú považované za poľnohospodársku pôdu, vrátane hospodárskych stavieb, môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je registrovaná cirkev so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov majúcich právnu subjektivitu, ak ich nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8.5.1945 do 1.1.1990 spôsobom uvedeným v § 3 zákona č. 161/2005 Z. z. Poukázala na ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch, § 50 ods. 3 zákona č. 326/2005 Z. z. a tiež na ustanovenie § 3 ods. 1 písmeno c), ods. 3 § 4 ods. 1 a § 5 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z. z. V žalobe zároveň žalobkyňa uviedla, že z výzvy na vydanie nehnuteľných vecí a identifikácie parciel vyplýva, že výmery parciel, ktoré sú zapísané v pozemnoknižnej vložke č. XXX k. ú. U., sú vyjadrené v jutrách a štvorcových siahach a zosúladenie aktuálneho stavu v katastri nehnuteľností bude vykonané na základe geometrického plánu, overeného príslušnou správou katastra. Žalovaný písomnej výzve teda nevyhovel. Žalobkyňa k žalobe doložila potvrdenie Ministerstva kultúry SR zo dňa XX.X.XXXX o jej právnej subjektivite a ďalšie listinné dôkazy týkajúce sa jej reštitučných nárokov.

3. Po vykonaní dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Žalobkyňa preukázala, že vyzvala žalovaného na navrátenie vlastníctva výzvou zo dňa XX.X.XXXX ako povinnú osobu na vydanie nehnuteľností zapísaných v C.. vložke č. XXX k.ú. U. a nehnuteľnosti špecifikovala v prílohe výzvy (v spise na č. I. 680). Vo výzve uviedla, že predmetné nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu odňatím bez náhrady podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy, čo osvedčuje aj zápis v C.. vložke č. XXX. Súd túto výzvu posúdil ako takú, ktorá spĺňa náležitosti podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. a aj náležitosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a bola podaná včas, t. j. v lehote do XX.X.XXXX. Výzva obsahuje parcelné čísla nehnuteľností, ktorých vydania sa žalobkyňa domáha, druh pozemku a aj výmeru podľa pozemkovej knihy a katastra nehnuteľností, registra X., a teda je dostatočne určitá. Žalobkyňa podľa § 3 zákona č. 161/2005 Z. z. preukázala prechod do vlastníctva štátu, dôkazom čoho je zápis v C.. vložke č. XXX k. ú. U. o tom, že tieto nehnuteľnosti C. C. zamýšľa prevziať a tento majetok je predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Zb. Podľa ďalšieho zápisu zo dňa X.XX.XXXX Č.d. XXXX nehnuteľnosti boli zapísané v prospech Československého štátu v správe Štátny majetok Národný podnik v C. na základe pridelovej listiny Okresného národného výboru T. F. zo dňa XX.X.XXXX. Je teda zrejmé, že nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu v rozhodnom období podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z., t. j. od 8.5.1945 do 1.1.1990. Súd pri posudzovaní výzvy žalobkyne na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam a ich vydaniu vychádzal z účelu zákona č. 161/2005 Z. z., ktorým bolo zmierniť minulé krivdy v čo najväčšej miere, a neaplikoval formalistický výklad uvedeného zákona. Posudzujúc aktívnu legitimáciu žalobkyne súd konštatoval, že je riadne

registrovanou cirkvou na území Slovenskej republiky a sporné nehnuteľnosti patrili M. X., t. j. B. Z., ktoré bolo pôvodne ako vlastník vedené v C.. vložke č. XXX k. ú. U.. Čo sa týka poznámky v C.. vložke č. XXX k. ú. U. v časti B bod 2 zo dňa X.X.XXXX, podľa ktorej sa poznamenáva, že predmetné nehnuteľnosti sú v prospech Československého štátu zabrané podľa zákona č. 215/1919 Zb. a že Štátny pozemkový úrad tieto zamýšľala prevziať, mal súd za to, že nedošlo k prechodu ani k prevodu vlastníctva na štát, keďže o tom nesvedčí žiadny doklad. Vlastníctvo cirkvi i napriek uvedenej poznámke zostalo zachované a obmedzila sa len možnosť disponovať s týmto majetkom. V tomto smere sa súd stotožnil s právnym názorom žalobkyne. Pasívna legitímácia žalovaného je daná zápisom vlastníctva na LV č. XXXX k. ú. U., podľa ktorého vlastníkom nehnuteľností je štát v správe žalovaného. Súd zároveň posudzoval, či ide o nehnuteľnosti, ku ktorým je podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. možné vlastnícke právo vrátiť, a konštatoval, že podliehajú vydaniu podľa uvedeného zákonného ustanovenia, lebo ide o lesné pozemky, ako to vyplýva z LV č. XXXX k. ú. U. a aj z geometrického plánu č. X/XXXX zo dňa X.X.XXXX, pričom podľa § 2 ods. 1 zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch lesný pôdny fond tvoria lesné pozemky. Súd okrem nároku žalobkyne na vrátenie a vydanie nehnuteľností s odkazom na ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z. z. zároveň rozhodol o povinnosti žalovaného vydať aj dokumentáciu, ktorá k nehnuteľnostiam prislúcha a ktorá je špecifikovaná vo výroku rozsudku.

4. O trovách konania súd rozhodol s odkazom na ustanovenie § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Dôvodmi hodnými osobitného zreteľa je v tomto prípade skutočnosť, že žalobkyňa požadované nehnuteľnosti konkretizovala až po podaní žaloby, a to podaniami zo dňa 13.3.2008, podaním na pojednávaní dňa 26.5.2017 a podaním zo dňa 9.4.2019 tak, aby mohli byť zapisateľné do katastra nehnuteľností podľa predpisov a údajov katastra nehnuteľností, vzhľadom na to, že odňaté C.. parcely bolo potrebné zosúladiť so stavom vedeným v katastri nehnuteľností v registri „X.“ a z uvedeného dôvodu bolo potrebné vyhotovovať geometrický plán, resp. jeho spresnenie tak, aby geometrický plán mohol byť podkladom pre zápis do katastra nehnuteľností v prípade vyhovenia žalobe. Súd mal za to, že ak by geometrické plány boli k dispozícii na strane žalobkyne už v čase podania žaloby, čo malo byť jej záujmom, mohlo by zo strany žalovaného dôjsť k dohode o vydaní požadovaných nehnuteľností a aj súd mohol vo veci rozhodnúť skôr, aby sa trovy konania nenavýšovali. Preto náhradu trov konania úspešnej žalobkyni nepriznal.

5. Proti tomuto rozsudku vo výroku o trovách konania podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá žiadala rozsudok v tejto časti zmeniť a náhradu trov jej priznať. Uviedla, že pri výroku II. rozsudku došlo k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázala na účel a charakter reštitučného zákona, ktorý zakladá výnimočnosť týchto konaní a nepredstavuje dôvody hodné osobitného zreteľa z hľadiska náhrady trov; priznanie náhrady trov bolo v týchto veciach dôvodné a aj žalovaný si musel byť vedomý toho, že ak nedôjde k dobrovoľnému plneniu, bude žalobkyňa nútená podať žalobu na ochranu svojich práv. V odvolaní poukázala na nález Ústavného súdu SR I.ÚS 248/2010, na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. MCdo/14/1999 a ďalšie rozhodnutia, v ktorých súdy hodnotili dôvody hodné osobitného zreteľa pri rozhodovaní o trovách konania. Súd mal priznať nárok na náhradu trov konania, keďže z jej strany šlo o procesné úkony nevyhnutne spojené s uplatňovaním ústavne zaručeného práva na právnu pomoc.

6. Proti tomuto rozsudku vo výroku podal v zákonnej lehote odvolanie aj žalovaný, ktorý žiadal rozsudok vo veci samej zmeniť, žalobu zamietnuť a priznať mu náhradu trov konania. Odvolanie podal z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f), h) CSP, pretože súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a zároveň vec nesprávne právne posúdil. Súd mal za preukázané všetky zákonné podmienky vydania nehnuteľností podľa reštitučného zákona, t. j. aj to, že žalobkyňa ho ako povinnú osobu vyzvala výzvou na navrátenie vlastníctva zo dňa XX.X.XXXX na vydanie nehnuteľností zapísaných v C.. vložke č. XXX k. ú. U., pričom nehnuteľnosti špecifikovala v prílohe výzvy. Podľa neho nie sú správne závery súdu, že výzva spĺňala náležitosti podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. a aj náležitosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a že bola podaná včas, t. j. v lehote do XX.XX.XXXX. Výzva totiž nie je určitá, ak obsahuje len odkaz na katastrálne územie a C.. vložku. V čase doručenia výzvy bol platný a účinný zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „katastrálny zákon“), ktorý vymedzuje spôsobilosť zmlúv, verejných listín a iných listín na zápis do katastra, a v zmysle § 42 ods. 2 písm. c) katastrálneho zákona sa parcely majú označovať parcelným číslom, druhom pozemku a jeho výmerou. Súd podľa žalovaného tiež opomenul, že v predmetnej otázke boli vydané aj iné rozhodnutia Ústavného súdu SR,

ktoré neboli v súlade s tým, na čo súd prvej inštancie poukazoval. Napr. Ústavný súd SR v uznesení č. k. III.ÚS 382/09-23 zo dňa 09.12.2009 uviedol: „Predmetná výzva žalobkyne nie je zrozumiteľná, pretože žalobkyňa v nej neoznačila nehnuteľnosti, vydania ktorých sa domáha v zmysle § 5 ods. 1 ZoNV. Podľa § 5 ods. 1 zákona sa nemožno domáhať vydania veci určenej druhovo, ale iba určenej individuálne. V predmetnej výzve žalobkyňa označila nehnuteľnosti len všeobecne, bez individualizácie v súlade s ich aktuálnym stavom. Takýto právny úkon nie je možné považovať za zrozumiteľný ani pomocou výkladového pravidla uvedeného v § 35 Občianskeho zákonníka, pretože chýbajúce údaje v právnom úkone nie je možné nahradiť.“ Tiež poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR č. k. II.ÚS 419/09-24 zo dňa 15.12.2009, podľa ktorého za riadne a včasné uplatnenie tzv. reštitučnej požiadavky podľa zákona č. 161/2005 Z. z. oprávnenou osobou možno považovať len zloženú (viazanú) právnu skutočnosť, ktorou je urobenie v zákonom ustanovenej lehote písomnej výzvy na navrátenie vlastníctva, avšak len za podmienky, že zároveň v rovnakej lehote dôjde aj k preukázaniu skutočností podľa § 3 zákona. Zasadou určitosť vymedzenia predmetu právnych vzťahov k nehnuteľnostiam je i povinnosť označovania predmetov takýchto právnych vzťahov (teda nehnuteľností) údajmi aktuálnej evidencie vlastníckych a iných vecných práv k nehnuteľnostiam - dnes údajmi z katastra..., najneskôr však do uplynutia lehoty podľa § 5 ods. 1 prvej vety zákona. Žalovaný poukázal aj na právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 13C/85/2007 zo dňa 19.04.2017 a na rozsudky Krajského súdu v Trnave, ktorými sa sudy stotožnili s uvedeným názorom (9Co/204/2008 z 29.3.2009, 10Co/273/2008 z 31.3.2009 a 23Co/284/2008 z 27.4.2009) a ktoré zdôrazňujú, že v poradí už tretom reštitučnom zákone došlo k sprísneniu požiadaviek na uplatňovanie tzv. reštitučných nárokov zakotvením potreby identifikácie nehnuteľností údajmi aktuálnej evidencie, kladúcej na oprávnené osoby podstatne zvýšené nároky, najneskôr do 30.04.2006.

7. Čo sa týka povinnosti vydania dokumentácie, žalovaný v odvolaní namietal, že súd mu ju uložil žalobkyňi vydať na základe návrhu žalobkyne, no nezdôvodnil, na základe ktorého konkrétneho zákonného ustanovenia bola táto povinnosť uložená. V zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov nehnuteľná vec sa vydá oprávnenej osobe s dokumentáciou, ktorá k tejto príslúcha. Prevzatie takto formulovanej povinnosti (v doslovnom znení podľa § 3 ods. 3 zákona) do výroku rozhodnutia je podľa žalovaného postačujúce a umožňuje stranám sporu, aby pri dobrovoľnom alebo nútenom výkone rozhodnutia špecifikovali a pre konkrétny prípad individualizovali rozsah požadovanej dokumentácie. Povinnosť vydať dokumentáciu s uvedením konkrétnych dokumentov je nezákonná a vecne nesprávna, lebo súd ju uložil vydať bez toho, aby mal preukázané, že jednotlivé časti dokumentácie vôbec existujú, alebo musia byť v prípade dotknutých pozemkov vyhotovené. Súd vydávajúci rozhodnutie by mal mať preukázané, že jednotlivé výroky jeho rozhodnutia sú nielen vecne správne, ale aj materiálne vykonateľné a nesmerujú k plneniu, ktoré je nemožné, alebo k plneniu, na ktoré nie je strana sporu v zmysle zákona povinná. V tomto prípade bola povinnosť vydať dokumentáciu konkretizovaná nad rámec zákona a bez náležitého odôvodnenia ak by ju odvolací súd potvrdil v takejto podobe, mohlo by to v konečnom dôsledku viesť k „nekonečnej“ exekúcii na nepeňažné plnenie voči žalovanému, ktorý by uloženie povinnosť z objektívnych dôvodov nedokázal splniť. Voči žalovanému sú už na základe takého paušálne formulovaného výroku vedené viaceré exekúcie, kde povinnosti v zmysle takého výroku nedokáže žalovaný objektívne splniť, pričom už samotné vedenie exekúcií vytvára vážne prekážky pre riadne hospodárenie podniku. Rozsudkom mu teda bola uložená povinnosť nad rámec zákona, ktorú žiada zrušiť.

8. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne v časti rozhodnutia o trovách konania uviedol, že žaloba dostala konečnú podobu až podaním žalobkyne zo dňa 09.04.2019 a jeden zo základných dôkazov na preukázanie jej nároku bol žalovanému zaslaný až podaním zo dňa 19.09.2018. Postup žalobkyne pri uplatnení reštitučného nároku, keď niekoľkokrát upravovala a menila žalobný návrh, bol rozhodujúcou skutočnosťou pre nepriznanie náhrady trov konania, a súd takýto postup spravodlivo sankcionoval. Poukázal na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III.ÚS 638/2016 zo dňa 21.02.2017 a aj na aktuálny stav ustálenej judikatúry. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie postupoval správne pri rozhodovaní o trovách konania a zohľadnil osobitné okolnosti daného prípadu. Postup žalobkyne pri uplatnení nároku na súde sa vyznačoval opakovanými zmenami žalobného návrhu a jeho opakovaným spresňovaním. V nadväznosti na to je potom zrejmé, že súd správne využil moderačné právo vyplývajúce z ustanovenia § 257 CSP a nepriznal žalobkyňi nárok na náhradu trov konania pre dôvody hodné osobitného zreteľa. Ustanovenie § 257 CSP je formulované podstatne všeobecnejšie než § 150 OSP a vytvára väčší priestor pre voľnú úvahu súdu. Javí sa ako spravodlivé, aby úspešnej žalobkyňi nebola priznaná náhrada trov konania, lebo nebola schopná uplatniť svoj nárok u povinného subjektu výzvou, ktorá by mohla

byť základom pre uzatvorenie dohody o vydaní nehnuteľností, a nebola schopná uplatniť svoj nárok žalobou, ku ktorej by boli doložené všetky doklady na preukázanie nároku; navyše nebola schopná v žalobe formulovať vykonateľný petit, keďže ho následne opakovane menila a dopĺňala. Strany sporu sú právnickými osobami, žalobkyňa je ako cirkevná organizácia dotovaná z finančných prostriedkov štátu a žalovaný je ako štátny podnik priamo napojený finančnými vzťahmi na rozpočet Slovenskej republiky. Ak by na strane jednej vystupoval subjekt napojený, resp. dotovaný z finančných prostriedkov štátu a na strane druhej subjekt bez takéhoto napojenia, zrejme by nešlo o taký prvok individualizácie, ktorý by naplnil jeden zo znakov dôvodov hodných osobitného zreteľa. Ak aj jedna strana sporu a zároveň aj druhá strana sporu sú subjektmi napojenými a dotovanými štátnym rozpočtom, z ktorého sú vlastne hradené aj poskytované právne služby, pôjde o taký prvok individualizácie, ktorý založí nárok na aplikáciu dôvodu hodného osobitného zreteľa. Nemožno nechať za nepovšimnutú okolnosť, že v konečnom dôsledku by vyúčtovanie právnej služby pre žalobkyňu a rovnako aj vyúčtovanie právnej služby pre žalovaného bolo hradené z finančných prostriedkov štátu. Nepriznanie nároku na náhradu trov konania úspešnej strane reštitučného sporu je v danom prípade odôvodnené osobitou povahou sporu, postupom žalobkyne v tejto individuálnej veci ako aj očakávaným hrubým nepomerom medzi potenciálnou výškou trov konania žalobkyne a hodnotou predmetu konania. Súdne konania o reštitučných nárokoch majú odstrániť niektoré krivdy spáchané minulým režimom na pôvodných vlastníkoch, no nemali by byť nástrojom na vytváranie nových krivd v podobe neprímeraných nárokov na náhradu trov konania, ku ktorých vzniku významnou mierou prispela strana sporu, ktorá ich priznanie žiada.

9. Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovaného nevyjadřila.

10. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku (§ 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 219 ods. 3 CSP) a po prejednaní veci urobil záver, že odvolanie žalovaného v časti, v ktorej mu bola uložená povinnosť vydať a navrátiť nehnuteľnosti, nie je dôvodné. Preto rozsudok v tejto časti podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. Vo veci postupoval v súlade s ustanovením § 470 ods. 1, 2 CSP, podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (01.07.2016), a právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

11. V časti, v ktorej súd prvej inštancie rozhodol o povinnosti žalovaného vydať žalobkyňi dokumentáciu a v súvisiacom výroku o trovách konania odvolací súd tento rozsudok podľa § 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti uvedeného výroku vo veci samej.

12. Odvolací súd s ohľadom na obsah spisu konštatoval ten skutkový stav, ktorý opísal súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku a na ktorý aj odvolací súd súc ním viazaný poukazuje. Predmetom konania je navrátenie vlastníctva k lesným nehnuteľnostiam, ktoré pôvodne vlastnil právny predchodca žalobkyne, a to na základe zákona č. 161/2005 Z. z. Žalobkyňa uvádzala, že žalovaného vyzvala na navrátenie vlastníctva písomnou výzvou, ktorá vrátane prílohy špecifikovala požadované nehnuteľnosti a ktorá bola žalovanému doručená v zákonom stanovenej lehote. Aj keď žalovaný považoval predmetnú výzvu za takú, ktorá nezodpovedá zákonným požiadavkám v nadväznosti na katastrálny zákon a nutnosť označenia nehnuteľností tak, ako to tento zákon ukladá, súd prvej inštancie túto námietku žalovaného neuznal za opodstatnenú a odvolací súd sa s týmto hodnotením stotožnil. Žalobkyňa totiž vo výzve na navrátenie nehnuteľností tieto síce označila aj pôvodným zápisom v pozemkovej knihe, ale zároveň doložila aj identifikáciu s ich v tom čase aktuálnym zápisom v katastri nehnuteľností. Súd pri posudzovaní výzvy žalobkyne na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam a ich vydaniu vychádzal z účelu zákona č. 161/2005 Z. z., ktorým bolo zmierniť minulé krivdy v čo najväčšej miere, a neaplikoval formalistický výklad uvedeného zákona. Dané nehnuteľnosti mal štát nadobudnúť spôsobom

odňatia bez náhrady v zmysle zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy, čo osvedčuje zápis v žalobkyňou doloženej C.. vložke. Všetky nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania, boli

zapísané v C.. vložke č. XXX kat. úz. U.. Nehnuteľnosti pôvodne patrili M. X., t. j. B. Z., ktoré bolo v C.. vložke č. XXX k. ú. U. zapísané.

13. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku konštatoval, že čo sa týka poznámky v C.. vložke č. XXX k. ú. U. v časti B bod 2 zo dňa X.X.XXXX, podľa ktorej sa poznamenáva, že predmetné nehnuteľnosti sú v prospech Československého štátu zabrané podľa zákona č. 215/1919 Zb. a Štátny pozemkový úrad tieto zamýšľa prevziať, tak v skutočnosti nedošlo k prechodu ani k prevodu vlastníctva na štát, keďže o tom nesvedčí žiadny dôkaz. Vlastníctvo cirkvi napriek uvedenej poznámke zostalo zachované a obmedzila sa len možnosť disponovať s týmto majetkom a v tomto smere sa súd stotožnil s právnym názorom žalobkyne. Pasívna legitímácia žalovaného je daná zápisom vlastníctva na LV č. XXXX k. ú. U., podľa ktorého vlastníkom nehnuteľností je štát v správe žalovaného. Súd prvej inštancie urobil správny záver, že žalobkyňa podľa § 3 zákona č. 161/2005 Z. z. preukázala prechod do vlastníctva štátu, dôkazom čoho je zápis v C.. vložke č. XXX k. ú. U. o tom, že tieto nehnuteľnosti C. C. zamýšľa prevziať a tento majetok je predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Zb. Podľa ďalšieho zápisu zo dňa X.XX.XXXX Č.d. XXXX nehnuteľnosti boli zapísané v prospech Československého štátu v správe Štátny majetok Národný podnik v C., a to na základe prídelovej listiny ONV výboru T. F. zo dňa XX.X.XXXX. Z uvedeného je zrejmé, že tieto nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu v rozhodnom období podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z., t. j. od 8.5.1945 do 1.1.1990. Posudzujúc aktívnu legitímáciu žalobkyne súd konštatoval, že je riadne registrovanou cirkvou na území Slovenskej republiky a sporné nehnuteľnosti patrili M. X., t. j. B. Z., ktoré bolo pôvodne ako vlastník vedené v pozemkovej knihe. Vlastníctvo cirkvi i napriek vyššie uvedenej poznámke zostalo zachované a obmedzila sa len možnosť disponovať s týmto majetkom. Bolo pritom preukázané, že sporné nehnuteľnosti podliehajú podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. vydaniu, lebo ide o lesné pozemky, ako to vyplýva aj z LV č. XXXX k. ú. U. a aj z geometrického plánu č. X/XXXX zo dňa X.X.XXXX, pričom podľa § 2 ods. 1 zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch lesný pôdny fond tvoria lesné pozemky.

14. V odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie citoval všetky relevantné ustanovenia zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam, ktoré sa na tento prípad vzťahujú, preto odvolací súd na ne - rovnako ako na zistený skutkový stav a právne závery - poukazuje v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP. Odvolací súd posudzujúc predmetnú vec v zmysle vyššie uvedeného skutkového stavu a zákonných ustanovení sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého bola žalobkyňa aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby v tejto veci, keďže je oprávnenou osobou podľa reštitučného zákona ako štátom registrovanou cirkvou so sídlom v Slovenskej republike, na ktorú na základe právneho nástupníctva podľa územného princípu prešlo vlastníctvo nehnuteľností vedených v pozemkových knihách na B. Z.. V tomto smere bolo dôvodné poukázať na základnú dohodu upravujúcu vzťah štátu a cirkvi I. D., na základe ktorej G. G. Z. Y. zo dňa XX.XX.XXXX určila obvody diecéz na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami, a bolo rozhodnuté aj o odčlenení od B. Z. a ostatných diecéz I. M., ktoré zasahovali na územie Slovenskej republiky. Z. Y. „C. G.“ opätovne oddelila územie U. Z. Z. konštituovanej na Z. od B. Z.. G. G. oboma týmito Z. Y. potvrdila krytie hraníc slovenských diecéz s československými štátnymi hranicami. Z. Y. „C. G.“ a Z. Y. „L. S.“ sú v plnom súlade aj so základnou zmluvou medzi Slovenskou republikou a G. G. z XX.XX.XXXX, s Ústavou Slovenskej republiky (článok 20 a článok 24), ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností. Ide tu o princíp súčasnej právnej úpravy vyjadrený v článku I. odsek 2 oznámenia MZV SR č. 326/2001 Z.z. základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a G. G., podľa ktorého zmluvné strany vzájomne uznávajú právnu subjektivitu druhej strany ako aj všetkých právnických a fyzických osôb, ktoré ju majú podľa právneho poriadku Slovenskej republiky alebo podľa kanonického práva.

15. S ohľadom na opísané dôvody odvolací súd urobil záver, že súd prvej inštancie vec na základe skutkového stavu zisteného z vykonaného dokazovania správne právne posúdil aplikujúc reštitučný zákon č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam v ustanoveniach ním citovaných s tým, že zároveň bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 3 ods. 1 písm. h) tohto zákona, vzťahujúce sa na dôvod navrátenia vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré prešli do vlastníctva štátu v podstate bez právneho dôvodu. Preto odvolací súd nemohol posúdiť odvolanie žalovaného ako opodstatnené, a to ani s prihliadnutím na ním uvádzané rozhodnutia Ústavného súdu SR a ďalšie, najmä s ohľadom na neskôr prijaté rozhodnutia v reštitučných veciach.

16. Odvolací súd sa však nestotožnil so súvisiacim výrokom napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie týkajúcim sa povinnosti žalovaného vydať žalobkyni aj dokumentáciu, ktorá k nehnuteľnostiam prislúcha a ktorá je špecifikovaná vo výroku rozsudku, s odkazom na ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z. z., a v tomto smere považoval odvolanie žalovaného za opodstatnené. Uvedené zákonné ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z.z. rieši otázku vydávania lesných pozemkov a druhá veta stanovuje, že nehnuteľná vec sa vydá oprávnenej osobe s dokumentáciou, ktorá k tejto prislúcha. Žalovaný v odvolaní namietal, že súd mu ju uložil žalobkyni vydať na základe návrhu žalobkyne, no nezdôvodnil, na základe ktorého konkrétneho zákonného ustanovenia bola táto povinnosť uložená. Ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov totiž uvádza, že nehnuteľná vec sa vydá oprávnenej osobe s dokumentáciou, ktorá k tejto prislúcha. Prevzatie takto formulovanej povinnosti (v doslovnom znení podľa § 3 ods. 3 zákona) do výroku rozhodnutia je podľa žalovaného postačujúce a umožňuje stranám sporu, aby pri dobrovoľnom alebo nútenom výkone rozhodnutia špecifikovali a pre konkrétny prípad individualizovali rozsah požadovanej dokumentácie. Súd vydávajúci rozhodnutie by mal mať preukázané, že jednotlivé výroky jeho rozhodnutia sú nielen vecne správne, ale aj materiálne vykonateľné a nesmerujú k plneniu, ktoré je nemožné, alebo k plneniu, na ktoré nie je strana sporu v zmysle zákona povinná. V tomto prípade bola povinnosť vydať dokumentáciu konkretizovaná nad rámec zákona a bez náležitého odôvodnenia, čo by mohlo v konečnom dôsledku viesť k problémom v prípadnej exekúcii na nepeňažné plnenie voči žalovanému, ktorý by uloženú povinnosť z objektívnych dôvodov nedokázal splniť.

17. S ohľadom na uvedené námietky žalovaného odvolací súd konštatoval, že rozhodnutie súdu v časti týkajúcej sa povinnosti vydania dokumentácie k nehnuteľnostiam zhodne so žalovaným je arbitrárne a nepresvedčivé, pretože nie je náležite odôvodnené čo do obsahu tejto dokumentácie, keď ju súd prvej inštancie považoval za nutné vo výroku rozsudku špecifikovať, ani čo do skutočnosti, či žalovaný naozaj disponuje všetkými listinami vo výroku rozsudku vymenovanými, ani čo do záveru, či je takúto dokumentáciu povinný viesť. Posúdenie tejto okolnosti je dôležité najmä z dôvodu vykonateľnosti súdneho rozhodnutia. Preto v tejto časti ako aj v súvisiacom výroku o trovách konania odvolací súd napadnutý rozsudok v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súd prvej inštancie opätovne o tejto časti žaloby rozhodne, pričom sa bude zaoberať tým, ku ktorým pozemkom je žalovaný povinný viesť dokumentáciu v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 161/2005 Z.z. a ďalších právnych predpisov (napr. zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch) a uvedenú povinnosť uloží len v rozsahu, v akom sa žalovaného táto povinnosť s ohľadom na znenie zákona týka v nadväznosti na to, akou dokumentáciou žalovaný disponuje.

18. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne zároveň aj o trovách konania, vrátane trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP). Pokiaľ by na toto rozhodnutie opätovne aplikoval ustanovenie § 257 CSP, tak odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom je aplikované toto zákonné ustanovenie, by malo byť precízne odôvodnené s ohľadom na dôvody osobitného zreteľa vyplývajúce z obsahu spisu. Pri aplikácii uvedeného ustanovenia sa ex lege vyžaduje, aby boli bezpečne preukázané skutočnosti, na základe ktorých je daná takáto aplikácia (obdobne nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 248/2010 zo dňa 21.10.2010) a celkovo aby bol rozsudok aj v časti o trovách konania preskúmateľný a presvedčivý (§ 220 ods. 2 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).